

Lopende zaken uit Het Groene Woud :

- > Zeer druk bezochte publieksavond Deltaplan
- > Ger van den Oetelaar genomineerd voor Gouden Mispel
- > Het Groene Woud krijgt coördinator recreatieve ontwikkelingen
- > Project van de maand: Dommel door Boxtel
- > Streekraad buigt zich over klimaatadaptatie
- > Geld verdienen met beheer van landschap
- > Onno Hoes stuurt prijswinnaars de boer op
- > Aankondiging Meierij Themadag

Zeer druk bezochte publieksavond Deltaplan

Donderdag 22 oktober jl. bezochten maar liefst 125 mensen de publieksavond van het Deltaplan voor het Landschap in de Druiventros in Berkel-Enschot. De aanwezigen werden duidelijk geprikkeld door de boodschap van het Deltaplan: aantrekkelijke vergoedingen voor grondeigenaren, gedurende 30 jaar lang en dit op geheel vrijwillige basis. Ruim de helft van de aanwezigen gaf dan ook aan geïnteresseerd te zijn in het vervolg van het project.

Bron: Van 't Laar Hof

Ger van den Oetelaar, voorzitter van de stuurgroep van het Deltaplan voor het Landschap is laaiend enthousiast: "Wat een geweldige start van het project. Zoveel mensen hadden we niet verwacht en zeker niet dat ze ook nog zo geïnteresseerd zouden zijn. Maar het is natuurlijk ook een heel aantrekkelijk verhaal wat we te vertellen hebben. Naast de bestaande vergoedingen voor landschapsbeheer is voor het pilotgebied Moerenburg-Heukelom in de gemeenten Tilburg en Oisterwijk veel geld beschikbaar voor aanleg, onderhoud, beheer en recreatieve ontsluiting van landschapselementen.

Het plan wordt ingevuld samen met de bewoners van het gebied en geheel op vrijwillige basis. Belangrijk is ook dat we voor een periode van 30 jaar een vergoeding kunnen bieden. En dit is zeker geen fooi! Aan de basis hiervan ligt een zakelijke contract, dus ook al wijzigen de plannen van de overheid dan blijft de afspraak tussen het Deltaplan en de grondeigenaar gedurende de 30 jaar overeind."

Inspirerende voorbeelden

Na de centrale start van de publieksavond werden de aanwezigen verdeeld over drie subgroepen: Moerenburg, Hoog-Heukelom en Laag-Heukelom. In elke groep werden twee inspirerende voorbeelden besproken. Projectleider Nellie Raedts: "Positieve voorbeelden werken altijd als een katalysator. Bijvoorbeeld Kees Fonken, die samen met de gemeente Tilburg tot een plan is gekomen om landschaps- en natuurelementen aan te leggen en het bedrijfsoppervlakte te vergroten. Hij had de volle aandacht toen hij zei dat zijn bedrijf er beter op geworden was." Na de presentatie van de voorbeelden gingen de bezoekers zelf aan de slag. Er werd volop gediscussieerd over de mogelijke invullingen van het landschap

en de kansen die het Deltaplan biedt. Voor- en tegenstanders probeerden elkaar te overtuigen.

Vervolg

Projectleider Nellie Raedts: "De publieksavond is het begin van een intensief traject. De komende weken gaan we ervoor zorgen dat al degenen die vragen ingediend hebben tijdens de bijeenkomst antwoord krijgen. Ook gaan we aan de slag met het opzetten van een grondbank en grondarrangementen. Als projectteam hebben we ook een instrumentenkoffer ontwikkeld. Dit jaar nog gaan we in gesprekken met leden van de agrarische klankbordgroep deze koffer testen en kijken of we met behulp hiervan kunnen komen tot individuele landschapsplannen en afspraken over vergoedingen. In januari zullen we in navolging van deze publieksavond vervolgbijeenkomsten organiseren. Geïnteresseerden kunnen zich hiervoor bij ons aanmelden."

Deltaplan voor het Landschap

Het Deltaplan voor het Landschap is door de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap ontwikkeld. Het Rijk (ministerie van LNV) heeft vier voorbeeldgebieden gekozen, waaronder Nationaal Landschap Het Groene Woud. Moerenburg-Heukelom is het pilotgebied binnen Het Groene Woud. Binnen de pilot wordt gewerkt aan het landschappelijk nog aantrekkelijker maken van het gebied voor bewoners en bezoekers. De financiering hiervoor wordt ontwikkeld vanuit het Streekfonds van Streekrekening Het Groene Woud. Het Rijk, provincie Noord-Brabant en de gemeenten Tilburg en Oisterwijk zien het belang in van het Deltaplan en ondersteunen het project. Zie voor meer informatie over het deltaplan www.hetgroenewoud.com/deltaplan. Daar treft u ook de gegevens van personen die u kunt benaderen voor meer informatie of om betrokken te worden in het vervolgproject.

Ger van den Oetelaar genomineerd voor Gouden Mispel

Op 15 december a.s. reikt de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap voor de vierde keer de Gouden Mispels uit. Ger van den Oetelaar, wethouder van de gemeente Boxtel en kartrekker van Het Groene Woud, is één van de genomineerden voor deze prestigieuze prijs. De trofee wordt sinds 2006 jaarlijks uitgereikt aan organisaties of personen die een uitzonderlijke of essentiële bijdrage hebben geleverd aan de bescherming of ontwikkeling van het cultuurlandschap in Nederland.

Erik van Gelderen van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap: "Ger van den Oetelaar is genomineerd voor De Gouden Mispel 2009 omdat hij op de eerste plaats handhavend durft op te treden tegen het gemarchandeerd met streekeigen gebouwd erfgoed. En omdat hij zich met hart en ziel inzet voor het behoud van het landschap van Het Groene Woud en de financiering daarvan." De uitreiking van de Gouden Mispels aan de drie winnaars vindt plaats op dinsdag 15 december in Jachtslot Mookerheide in Molenhoek.

Kartrekker

Naast zijn wethouderschap in Boxtel is Ger van den Oetelaar al jaren een van de kartrekkers van Het Groene Woud. Tot juni van dit jaar was hij voorzitter van het Innovatieplatform Het Groene Woud; de organisatie die is opgegaan in de Streekraad Het Groene Woud. Vanaf dat moment een van de leden van het dagelijks bestuur van de Streekraad. Daarnaast is hij initiatiefnemer en voorzitter van de Streekrekening Het Groene Woud. Het financiële concept waarmee geld bijeen wordt gebracht voor de subsidiering van projecten die Het Groene Woud versterken. De succesvolle Streekrekening is er de oorzaak van dat Het Groene Woud aangewezen is als proefgebied voor de LNV-pilot voor de financiering van het landschap. Ger van den Oetelaar is voorzitter van de Stuurgroep van dit zogenaamde Deltaplan voor het Landschap.

Bron: Gemeente Boxtel

De prijs

De Gouden Mispel is in 2006 door de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap in het leven geroepen en wordt elk jaar speciaal vervaardigd door kunstenaar Frans van Hintum. De mispel (*Mespilus germanica*) is als symbool gekozen omdat ze zich alleen spontaan vestigt in eeuwenoude houtwallen, heggen en andere landschapselementen. De mispel zit vol vitamine C en is familie van de appel en peer. Ze moeten in oktober of november na een

nachtvorst geplukt worden en met de bovenkant naar onderen twee tot drie weken bewaard worden op een koele plaats. De vrucht wordt beurs waarbij de kleur via een fermentatieproces verandert van groen/wit naar donkerbruin en de smaak zoet weelig proeft. Voor sommigen is de mispel dan pas een lekkernij. Het gezegde: 'Zo rot als een mispel' slaat dus in feite op een lekkernij.

Het Groene Woud krijgt coördinator recreatieve ontwikkelingen

Vanaf 1 oktober is in Het Groene Woud een nieuwe coördinator Recreatieve ontwikkelingen werkzaam. Deze rol van coördinator wordt namens de Regio-VVV Meierij en Noordoost-Brabant uitgevoerd door Désiré van Laarhoven uit Liempde. De Provincie Noord-Brabant stelt hiervoor subsidie beschikbaar.

Bron: Regio-VVV Meierij en Noordoost-Brabant

"Vanuit de toeristische sector klinkt al lang de roep naar afstemming en coördinatie. Er wordt ontzettend veel opgepakt en dat is maar goed ook. Maar weten van elkaar wie wat doet, komt wel ten goede aan een solide ontwikkeling van Het Groene Woud", aldus Rein de Laat, algemeen directeur van de Regio-VVV Meierij en Noordoost-Brabant. "Vandaar dat onze organisatie het voortouw heeft genomen om te komen tot een coördinator die overheden, ondernemers, toeristische organisaties en alle andere belanghebbende partijen op een structurele basis bij elkaar moet brengen en houden! En die natuurlijk projecten gaat initiëren. En dat wordt ook door de Provincie erkend, die hiervoor de subsidie ter beschikking heeft gesteld."

Bereikbaarheid

Désiré van Laarhoven, de kersverse coördinator recreatieve ontwikkeling zal gedurende twee dagen in de week (dinsdag en donderdag) op het Streekhuis in Liempde bereikbaar zijn (tel. 0411-631031). Daarnaast is zij telefonisch bereikbaar via 06-54775919 of per mail via d.van.laarhoven@regio-vvv.nl.

Project van de maand: Dommel door Boxtel

Op 2 november a.s. wordt gestart met het uitbaggeren van de Dommel. Op dit moment zijn de voorbereidende werkzaamheden in volle gang. Deze werkzaamheden moeten ertoe leiden dat de Dommel in Boxtel weer een brede, zichtbare beek wordt met lage afvoer in de zomer en hoge afvoer in de winter. Naast ruimte voor water en mens zal de Dommel ook veel ruimte bieden voor natuur en recreatie.

Eric Schellekens van Waterschap De Dommel, projectleider van het project 'Dommel door Boxtel' vertelt de achtergrond van het project: "In de jaren '30 van de vorige eeuw is in het kader van de werkverschaffing een afwateringskanaal gegraven om Boxtel van wateroverlast te ontzien. De lus van de Dommel die door Boxtel loopt is als het ware afgesneden waardoor de hele waterhuishouding van de Dommel in Boxtel is veranderd. Deze nieuwe situatie en jarenlang achterstallig onderhoud heeft ertoe geleid dat de Dommel de afgelopen decennia sterk dichtgeslibd is. Helaas is dit slib sterk verontreinigd met zware metalen die afkomstig zijn van de zinkfabrieken uit de Kempen. Met het project 'Dommel door Boxtel' wil Waterschap De Dommel samen met de gemeente Boxtel, provincie Noord-Brabant, Brabants Landschap en Actief Bodembeheer De Kempen verandering in deze situatie brengen. Met baggeren, beekherstel en het aanleggen van een ecologische verbindingzone maken we van de Dommel weer een dynamische beek door Boxtel."

Eerste fase afgerond

Schellekens: "Medio september is de eerste fase van het project afgerond. In deze fase is er een automatische stuw geplaatst bij de Mgr. Wilmerstraat die het peil in de Dommel gaat regelen. Naast de stuw is – binnen

hetzelfde kunstwerk – tevens een vistrap en een kanogoot aangebracht." Op zondag 20 september zijn de kanogoot, de stuw en de vistrap op feestelijke wijze geopend door watergraaf Peter Glas en burgemeester Frank van Beers. "We krijgen veel positieve reacties op het resultaat. Daar zijn we erg blij mee, zeker gezien het moeizame voortraject. Mensen hebben helaas jarenlang naar een onafgebouwd kunstwerk moeten kijken omdat we door procedures lange tijd niet verder konden met de uitvoering", aldus Schellekens.

Bron: Waterschap De Dommel

Drie verschillende trajecten

In het project zijn drie trajecten te onderscheiden, elk met een eigen accent. Het zuidelijke traject loopt van de A2 tot aan de Eindhovenseweg. Dit traject vormt de grens tussen Boxtel-Oost en het buitengebied. Aan de kant van de woonwijk is veel aandacht voor recreatie en beleving. De Dommel wordt hier, net als vroeger, breder en schoner. Het middentraject loopt van de Eindhovenseweg tot aan de Achterstraat en ligt grotendeels in het stedelijk deel van Boxtel. Omdat de ruimte in een deel van dit traject beperkt is zal het water hier tussen twee natuurstenen muren doorstromen waardoor er maximale ruimte voor het water en natuur ontstaat. Het noordelijke deel loopt van de Achterbergsestraat tot aan de A2. Dit traject is relatief groen en heeft een natuurlijk karakter.

Meer informatie

Voor vragen over het project Dommel door Boxtel kunt u contact opnemen met Eric Schellekens van Waterschap De Dommel (tel. 0411-618332; e-mail eschellekens@dommel.nl).

Streekraad buigt zich over klimaatadaptatie

Voor welke opgaven staat Het Groene Woud als gevolg van de wereldwijde klimaatverandering en hoe kan hierop worden ingespeeld? Met deze vragen is onderzoeksbureau Tauw / Builddesk in nauwe samenwerking met Brabants Landschap, Waterschap De Dommel, gemeente Tilburg en provincie Noord-Brabant aan de slag gegaan. Op 22 oktober besprak de Streekraad de uitkomsten van de zogenaamde klimaatadaptatiescan.

De adaptatiescan is uitgevoerd in een aantal stappen. Allereerst zijn op basis van primaire klimaateffecten, zoals temperatuurstijging en toename extreme neerslag, vier belangrijke effecten voor Het Groene Woud benoemd. Dit zijn droogte, wateroverlast, groeiende behoefte aan verkoeling en geografische verschuiving van soorten. Deze effecten leiden tot knelpunten of zorgen juist voor kansen. Zo verwachten de onderzoekers dat de groeiende behoefte aan verkoeling - die ontstaat dankzij de temperatuurstijging en het zomerse neerslagtekort – zal leiden tot een groeiende recreatiebehoefte in het buitengebied. Mogelijke knelpunten hiervan zijn verkeersdruk en verstoring van kwetsbare flora en fauna. Kansen zijn er voor ondernemers in het gebied dankzij de toenemende vraag naar dag- en verblijfsrecreatie.

Bron: Het Groene Woud

Adaptatieopgaven & projecten

Op basis van de vier geconstateerde effecten (droogte, wateroverlast, groeiende behoefte aan verkoeling en geografische verschuiving van soorten) zijn - eveneens vier - gebiedsopgaven geformuleerd. Eerste opgave is om het watersysteem in Het Groene Woud dusdanig in te richten dat het voldoende waterbergend én afvoerend vermogen heeft. Bij de tweede opgave gaat over het versterken van natuurwaarden, om het borgen van mogelijkheden voor flora en fauna om zich te handhaven en te verspreiden. De derde opgave is met name een opgave voor de landbouw en ligt op het gebied van tegengaan van ziekten en plagen. De laatste opgave is het faciliteren van de verkoelingsbehoefte, bijvoorbeeld door uitbreiding van wandel- en fietspadennetwerken in schaduwrijke (bos)gebieden en zwemwater- en watersportlocaties. Uitgaande van deze vier gebiedsopgaven zijn vervolgens tien projectvoorstellen nader uitgewerkt. Variërend van onderzoek naar en realisatie van waterparken tot een pilot om te bekijken welke bijdrage multifunctioneel landgebruik kan leveren aan de klimaatbestendigheid van Het Groene Woud.

Hierbij is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij lopende projecten.

Vervolg en meer informatie

De Streekraad heeft op 22 oktober gesproken over de uitkomsten van de klimaatadaptatiescan en heeft ingestemd met de 10 gepresenteerde voorstellen. Komende maanden worden in overleg met de betrokkenen de projecten concreet uitgewerkt tot uitvoeringsplannen. Daarna kan de uitvoering van start gaan. Het volledige eindrapport 'Klimaatadaptatie in Het Groene Woud' is te downloaden op www.hetgroenewoud.com (klik 'Dieper Het Groene Woud in', vervolgens 'publicaties' en dan 'overige publicaties'. Met vragen kunt u ook terecht bij Ernst-Jan van Haaften van het Brabants Landschap (tel. 0411-622775; e-mail evanhaaften@brabantslandschap.nl).

Geld verdienen met beheer van landschap

Op het bedrijf van Wim Jennissen in Liempde vond op donderdag 1 oktober een veldbijeenkomst plaats van het Groen Blauw Stimuleringskader, deelgebied Best, Bostel, Oirschot. Op uitnodiging van de agrarische natuurvereniging Het Groene Woud en de ZLTO-afdelingen discussieerden 30 aanwezigen over de subsidieregeling. Over één punt waren ze het roerend eens: "Als je toch al landschapselementen op je grond hebt, dan ben je gek als je niet met de regeling meedoet."

Wim Jennissen, agrariër in hart en nieren, vertelt hoe waardevolle landschapselementen zoals knotwilgen en een koeienpad prima passen in een economische bedrijfsvoering. "Het onderhoud van deze elementen kost natuurlijk tijd en dus ook geld, maar omdat er een reële vergoeding tegenover staat, is dat geen probleem", zegt hij. "Het is van belang dat het onderhoud van de landschapselementen economisch uitkan, anders zullen op de langere termijn de elementen verdwijnen."

Bron: Van 't Laar Hof

Landschapselement met rendement

De vergoedingen van het Groen Blauw Stimuleringskader kunnen wedijveren met de opbrengsten van maïs. Zeker op dichtgereden kopakkers, schaduwranden en overhoeken, maar ook voor percelen met gunstigere omstandigheden. Zo is de opbrengst van een bloemrijke rand van 3 tot 6 meter breed € 2.094,- per ha en bedraagt de vergoeding voor een kruidenrijke zoom van dezelfde breedte € 2.647,- per ha. Dit terwijl de opbrengst van maïs onder normale (gunstige) omstandigheden rond de € 1.100,- ligt.

Stoffering

Wim van Kollenburg, bestuurslid van de Agrarische Natuurvereniging: "Als agrariërs hebben we een taak in de stoffering en onderhoud van het landschap. Een maatschappelijke taak waar steeds meer waarde aan wordt gehecht. Dit blijkt uit de verschillende vergoedingensystemen zoals het Stimuleringskader. In de nabije toekomst worden via het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid de vergoedingen die je ontvangt ook nog eens gekoppeld aan de bijdrage die je als agrariër levert aan het onderhoud van het landschap."

Meer informatie?

De mogelijkheden die het Groen Blauw Stimuleringskader biedt, zijn afhankelijk van de locatie en de bedrijfsvoering. Nan Visser en Hein Hendriks, veldcoördinatoren van de Agrarische Natuurvereniging Het Groene Woud, helpen graag om de mogelijkheden te verkennen. Ze zijn bereikbaar via 06-10466382 of veldloket@hetgroenewoud.com. Ook op www.hetgroenewoud.com/stimuleringskader vindt u meer informatie over het Groen Blauw Stimuleringskader, evenals een aantal voorbeeldberekeningen.

Onno Hoes stuurt prijswinnaars de boer op

Gedeputeerde Onno Hoes reikte na afloop van de streekraadvergadering op

donderdag 22 oktober 2009 de prijzen uit aan de prijswinnaars van de ballonnen- en de slagzinnenwedstrijd van het Streekhuis Het Groene Woud en De Meierij. Deze werden gehouden tijdens het streekfestival Het Groene Woud op 5 juli jl.

Bron: Streekhuis Het Groene Woud

De ballon van Fleur en Robin van Haaren uit Boxtel werd in Bovensmilde gevonden en legde maar liefst 222,3 km af. Zij zijn dan ook de gelukkige winnaars van een boeren boerinnencursus met diploma. Met vijf vriendjes en/of vriendinnetjes en twee volwassenen mogen zij deze leuke dagcursus op Doe Boerderij De Steenuil in Oirschot volgen. Robin Verheule uit Boxtel is de tweede prijswinnaar, zijn ballon legde een afstand van 190,5 km af en kwam vlak bij Geeuwenberg in het Drents-Friese Woud terecht. Robin ontving een wandeling van een halve dag met ezels van Ezelstal en Minicamping 't Skonste Plekske in Schijndel. Ook Robin mag vijf vriendjes en/of vriendinnetjes meenemen.

Het Groene Woud natuurlijk

Naast een ballonnenwedstrijd organiseerde het streekhuis tijdens het Streekfestival ook een slagzinnenwedstrijd. De winnaar hiervan werd Maaïke van Breugel uit Sterksel. De slagzin luidde: Het Groene Woud Natuurlijk! Met deze slagzin heeft ze een ballonvaart over Het Groene Woud voor twee personen gewonnen. Pergama Landjuweel uit Haaren verzorgt de ballonvaart.

Aankondiging Meierij Themadag

Vijf november a.s. vindt voor de zestiende keer de Meierij Themadag plaats. Dé jaarlijkse ontmoetingsdag voor projectmensen uit Het Groene Woud en De Meierij. De bijeenkomst staat deze keer in het teken van het agrarisch cultuurlandschap in Het Groene Woud.

Drie sprekers zullen de aanwezigen inspireren en prikkelen, te weten Ignace Schops (directeur Regionaal Landschap Kempen en Maasland), Guus Broos (directeur BroosStrategicon) en Rudolf van Broekhuizen (verbonden aan Wageningen UR). Naast de inleidingen van deze drie sprekers van kaliber, biedt het programma volop ruimte aan streekgenoten om nieuwe initiatieven en lopende projecten te presenteren.

Interesse?

Mensen die actief zijn in projecten in Het Groene Woud of De Meierij kunnen zich aanmelden via hwieringa@landco.nl. Na aanmelding ontvangt u exacte informatie over de locatie en het programma.

Opmaak digitale nieuwsbrief

Deze digitale nieuwsbrief is opgemaakt in de huisstijl van Het Groene Woud en is voorzien van verscheidene foto's. Ontvangt u de nieuwsbrief zonder deze elementen, dan moeten de instellingen van uw computer enigszins gewijzigd worden. Dit kan als volgt: Vanuit het programma Outlook, onder het kopje 'Extra', 'Opties' kiezen en vervolgens 'E-mailindeling'. Hier de berichtindeling instellen op HTML. Is dit nog niet succesvol of gebruikt u een ander programma, neem dan contact op via hetgroenewoud@imagro.nl.

Nationaal Landschap Het Groene Woud

In het hart van de stedendriehoek Tilburg - Eindhoven - 's-Hertogenbosch ligt Nationaal Landschap Het Groene Woud. Een ambitieus 'groenproject' met een gebiedskern van 7.500 hectare natuur bestaande uit bossen, moerassen, heide en agrarisch populierenlandschap. Het landschap is zo uniek dat de nationale overheid Het Groene Woud in 2005 - naast negentien andere gebieden - uitriep tot Nationaal Landschap. In totaal telt Het Groene Woud 35.000 hectare. Door de combinatie van een zeer gevarieerde natuurkern met een omliggend cultuurhistorisch waardevol landschap biedt Het Groene Woud een ongekennde mix van natuur, cultuur en vermaak. Hierdoor is het gebied bij uitstek geschikt voor een meerdaags verblijf en korte uitstapjes.

Het Groene Woud wordt het 'groene hart' van het stedennetwerk BrabantStad. Bestaande uit de steden Breda, Eindhoven, Helmond, 's-Hertogenbosch, Tilburg. Een groen stedelijk netwerk dat Noord-Brabant nadrukkelijker op de Europese kaart wil zetten als toonaangevende kennisregio.

Het Groene Woud heeft als doelstelling een groot samenhangend natuurgebied te ontwikkelen, waarin naast natuur ook veel aandacht is voor landbouw, groene recreatie en cultuurhistorie. Aan de basis van dit project staat een grote groep deelnemende partijen uit de streek, die onder regie van de Provincie Noord-Brabant, dit ambitieuze project ten uitvoer brengen. Het Groene Woud ontvangt hiervoor een Europese bijdrage.

Meer informatie over Nationaal Landschap Het Groene Woud is te vinden op www.hetgroenewoud.com.

Afmelden van deze e-mailing? [Klik hier](#).

